

Mottagare
Valnämnden

Svar på motion om gemensam distribution av personvalseddlar

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Elin Waltersson
Chef Stöd och servicekontoret
t.f. kommundirektör fr.o.m. 1/12 2021

Sammanfattning

Motionärerna beskriver i motionen att många partier, framför allt de mindre, har svårt att få ut sina personvalseddlar i tid. Detta orsakar en tidspress som resulterar i stress för den som kör bil mellan de olika vallokalerna. Genom en gemensam distributions av personvalseddlar menar motionärerna att det innebär miljövinster, en säkrare trafiksituation och samma förutsättningar för både små och stora partier. Ytterst menar motionärerna att det är en demokratifråga. Motionärerna föreslår därför att kommunfullmäktige ger valnämnden i uppdrag att utreda möjligheten till en gemensam distribution av personvalseddlar.

Motionen har remitterats till valnämnden för förslag till besvarande. Svar på motionen ska beredas i kommunstyrelsen och beslutas i kommunfullmäktige.

Förvaltningen överlämnar nedan underlag inför beslut.

Beskrivning av ärendet

Per Carlberg, Henrik Mellström och Jörgen Nilsson från Sverigedemokraterna har lämnat in en motion till kommunfullmäktige om gemensam distribution av

personvalseddlar. Motionärerna beskriver i motionen att många partier, framför allt de mindre, har svårt att få ut sina personvalseddlar i tid. Detta orsakar en tidspress som resulterar i stress för den som kör bil mellan de olika vallokalerna. Genom en gemensam distributions av personvalseddlar menar motionärerna att det innebär miljövinster, en säkrare trafiksituation och samma förutsättningar för både små och stora partier. Ytterst menar motionärerna att det är en demokratifråga. Motionärerna föreslår därför att kommunfullmäktige ger valnämnden i uppdrag att utreda möjligheten till en gemensam distribution av personvalseddlar.

Motionen har remitterats till valnämnden för förslag till beslut till kommunstyrelsen som bereder ärendet inför kommunfullmäktiges behandling. Kommunfullmäktige är sista beslutande instans och därmed den som bifaller, avslår eller besvarar motionen.

Underlag från förvaltningen

Gällande rätt

Det finns i Sverige namnvalseddlar och partivalseddlar. Namnvalseddlar innehåller partibeteckning och en kandidatlista. Partivalseddlar har endast partibeteckning. Därutöver finns blanka valseddlar utan vare sig partibeteckning eller kandidatlista.

Enligt vallagen 8 kap. 2 § ansvarar kommunen för att blanka valseddlar och partivalseddlar alltid ska finnas på plats och vara utlagda för väljarna i anslutning till en vallokal eller röstningslokal för förtidsröstning. I val till riksdag, region- och kommunfullmäktige gäller detta för de partier som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet. Detta gäller även i val till region- och kommunfullmäktige för de partier som redan är representerade inom den regionen eller den kommunen.

Av samma paragraf framgår också att partier som deltar i valen ska kunna lägga ut sina valseddlar på den plats där kommunen lägger ut de valseddlar som kommunen ansvarar för. Det framgår av vallagen och Valmyndighetens instruktioner att alla valseddlar ska presenteras på ett likvärdigt sätt för väljarna. Kommunens valnämnd fattar därför beslut om hur valseddlarna ska placeras för att samtliga partiers valseddlar ska tillhandahållas på ett likvärdigt sätt.

Enligt vallagen ska den som kandiderar för ett parti som har anmält sitt deltagande i ett val skriftligen ha samtyckt till kandidaturen senast fredagen före valdagen. Det kan i praktiken innebära att namnvalseddlar byts ut två dagar innan valet.

Ny lagstiftning är att vänta

I dagsläget pågår en översyn av vallagen, och lagändringar planeras träda i kraft den 1 februari 2022. Kommunernas ansvar för valsedlarna finns med i den pågående valutredningen. Enligt den föreslås att valnämnderna får ansvar för att lägga ut även namnvalsedlarna, men regeringen föreslår *inte* någon ändring vad gäller att distribuera ut valsedlarna till lokalerna. Den handläggare, tillika kommunsamordnare, vid Valmyndigheten som undertecknad har varit i kontakt med tolkar detta som att det innebär att röstmottagarna måste se till att fylla på och lägga ut alla valsedlar men inte att kommunen måste se till att valsedlarna kommer till lokalerna.

Hur gör andra kommuner?

Valutredningen skickade inför det första delbetänkandet ut en enkät till kommunerna, i vilken 55 procent av de tillfrågade kommunerna uppgav att de fattat beslut om att lägga ut namnvalsedlar på alla röstmottagningsställen. Det framgick dock inte av undersökningen vilka delar som innefattades, hur många kommuner som endast lät röstmottagarna lägga ut valsedlarna när de väl hade kommit till lokalerna eller hur många som tog ansvar för att också köra ut dem.

De kommuner som har beslutat att hantera distributionen av samtliga partiernas namnvalsedlar till vallokalerna och/eller röstningslokalerna låter partierna lämna sina valsedlar centralt till kommunen, varifrån de sedan fördelas till vallokalerna och röstningslokalerna. En sådan distribution innebär att kommunen åtar sig uppgifter som går längre än de skyldigheter som följer av vallagens bestämmelser.

Sammanfattande kommentar

Vid de senaste valen i Tyresö kommun har partiföreträdare för samtliga partier ansvarat för distribution av namnvalsedlar till röstningslokaler för förtidsröstning samt till vallokalerna på valdagen. Företrädare från partierna har själva lämnat de valsedlar som partierna ansvarar för till röstmottagarna, som sedan placerat dessa i valsedelställ.

Om kommunen åtar sig att distribuera valsedlar kan det mycket nära inpå valet komma krav på att valsedlar ska läggas ut för partier som deltar i valet. Att ta på sig distribution av namnvalsedlar för partierna ställer därför stora krav på logistik och samordning för kommunens del. Distributionen av valmaterial är en omfattande process som kräver lång framförhållning. Packning av valsedlar sker normalt sett i god tid innan valet, innan förtidsröstningen startar.

Förvaltningen ser risker med att kommunen skulle ta på sig ansvaret för distribution av namnvalsedlar. Det är framförallt risken för fel i

valsedelhanteringen som ökar, vilket i sin tur ökar risken för överklaganden av valet.

Motionärerna lyfter en högst aktuell fråga som kan bli föremål för lagändring längre fram. I dagsläget finns det dock inte någon lagstadgad skyldighet att distribuera namnvalsedlar för kommunerna.